

НАПРЯМ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-6>

ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕО-КОНФЕРЕНЦІЙ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Ільків О. В.

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Застосування та використання в цивільному процесі інформаційних технологій необхідне для забезпечення доступності правосуддя, ефективності роботи судів, зменшення судових витрат та забезпечення зручності для учасників судового процесу. З одного боку, за допомогою нових технологій процесуальні відносини між судами та учасниками процесу, а також всередині судової системи вибудовуються більш ефективно та раціонально. Але при цьому завдання та функції судів залишаються незмінними: технологічна складова процесуальної діяльності не змінює сутності правосуддя. Використання інформаційних технологій дуже складний процес і з технічної, і з нормативної, і з доктринальної точок зору; це процес, що вимагає аналізу доцільності, ефективності застосування та використання нових технологій у цивільному судочинстві та співвідношення їх з основними принципами та інститутами цивільного процесу. Інформаційні технології (або інформаційно-телекомунікаційні технології) – це система методів, процесів та способів використання обчислювальної техніки і систем зв'язку для створення, збору, передачі, пошуку, оброблення та поширення інформації з метою ефективної організації діяльності людей [1].

За допомогою інформаційних технологій здійснюється інформаційне забезпечення в цивільному процесі України, під яким слід розуміти діяльність суду та учасників справи, спрямовану на надання та отримання у визначених законодавством формах та порядку інформації про справу, що перебуває у провадженні суду, та результати

її розгляду, тобто під такою інформацією слід розуміти відомості, що мають значення для ефективної реалізації учасниками справи процесуальних прав, про надходження позовної заяви до суду, порушення справи, її розгляд та вирішення, про оскарження судових рішень та результати їх перегляду апеляційним та касаційним судами. Суб'єктами інформаційного забезпечення, що мають право на отримання інформації про справу, є особи, які звертаються про захист своїх чи чужих порушених прав. Це насамперед сторони, заявники, а також треті особи з самостійними вимогами, інші особи, які мають право звернення до суду із заявою про захист прав інших осіб, а суб'єктами інформаційного забезпечення, які зобов'язані надати інформацію про, є суд та учасники справи. Інформаційне забезпечення як процесуальна діяльність суду та учасників справи, включає у собі такі елементи:

1) інформування про порушення цивільної справи, про дату, час, місце судових засідань, факти вчинення судом та іншими особами, що беруть участь у справі, окремих процесуальних дій;

2) надання учасниками справи копій позовних заяв, інших процесуальних документів іншим особам;

3) отримання процесуально значущої інформації від суду та учасників справи, у судовому засіданні безпосередньо чи опосередковано (з використанням режиму відео-конференції);

4) ознайомлення з матеріалами справи; доведення до учасників справи інформації про результати розгляду справи шляхом проголошення судових рішень, розміщення текстів судових рішень в Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Проте, особам, які не мають доступу до сучасних засобів та способів отримання інформації у цивільному процесі має бути надана можливість отримання інформації про справу загальнодоступними способами у разі заявлення ними про таке клопотання (шляхом використання поштового, телефонного, телеграфного зв'язку). Правовими засобами інформаційного забезпечення в цивільному процесі є: судові повідомлення; розміщення інформації про рух справи на офіційних сайтах судів; направлення сторонами процесуальних документів суду та один одному з використанням як загальнодоступних, так і сучасних засобів зв'язку; участь в судовому засіданні за допомогою режиму відео-конференції; оголошення судових рішень у судовому засіданні; направлення копій мотивованих судових рішень сторонам, розміщення судових рішень на сайтах судів у мережі Інтернет [2].

Активне впровадження в практику судів систем інформатизації та автоматизації судочинства сьогодні є важливою умовою успішного

розвитку судової системи. Одним із елементів «електронного правосуддя» є застосування режиму відео-конференції, яка надає учасникам процесу можливість дистанційної участі в судовому засіданні. Під поняттям «відео-конференція» під час розгляду справи в суді слід розуміти проведення засідання за допомогою відеоприладів, які здатні забезпечити пряму трансляцію без фізичної присутності певної особи в залі суду.

Система відео-конференції в цих умовах стала знаковим засобом, що забезпечує громадянам максимально ефективну можливість реалізації доступності правосуддя в усіх галузях судочинства. Ця система у судовій діяльності – це передбачений нормами цивільного процесуального права комплекс апаратних та програмних засобів, що передають через захищені канали зв'язку інформаційні повідомлення між суб'єктами процесуальної діяльності в режимі реального часу та є безпосередньою гарантією механізму реалізації основних принципів права, що забезпечують його максимально ефективно застосування у процесі становлення системи електронного правосуддя. Не вдаючись до аналізу норм цивільного-процесуального законодавства [3] щодо особливостей застосування відео-конференції в цивільному процесі при розгляді справ, пропонуємо впровадити у практику електронного правосуддя наступний механізм врахування судом думки сторін під час використання режиму відео-конференції:

а) суд немає права задовольнити клопотання учасника процесу про надання йому права участі у судовому засіданні в режимі відео-конференції, якщо проти цього заперечує інша сторона, яка згодна відшкодувати судові витрати незалежно від результату спору;

б) суд має право винести ухвалу про використання відео-конференції незважаючи на заперечення особи, яка бере участь у справі, згідної на оплату відповідних витрат, якщо неможливість участі у судовому засіданні обумовлена станом здоров'я або іншими поважними причинами;

в) суд не має права відмовити у використанні зв'язку по відео-конференції, якщо всі особи, які беруть участь у справі, згодні на її використання (за наявності технічної можливості).

Література:

1. Інформаційні технології. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Чванкін С. А. Інформаційні технології у доказуванні в цивільному процесі: теоретичні та практичні аспекти : дис. ... докт. юр. наук. Національний університет «Одеська юридична академія», 2021. 518 с.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>